Nro 251.
D. 22. Pazdziernika.
SOBOTA.
ROK 1825.

KURJER Warszawski

WSPOMNIENIA.
Ugoda z Turkami pod Chocimem 1672.

NOWOŚCI WARSZAWSKIE.

JO. Xiąże Namiestnik Królewski w Radzie, raczył zatwierdzić Plan stawiać się maiącego *Młynu parowego* przez Towarzystwo Wyrobów Zbożowych. Plan ten złożony iest w Handlu *Czabana* aby każdy interessowany mógł go dowoli obejrzeć.

z Dnia 20 na 21 b: m: zszedł z tego świeta w 75 roku życia *Józef Studziński* niegdyś Komornik graniczny Ziemski Drogicki i Jeometra przysięgły N: *Stanisława Augusta Króla Polskiego*, w ostatnich zaś latach Dyrektor Domu *Towarzystwa Dobroczynności* w Warszawie, żałowany powszechnie. Zwłoki iego w dniu dzisiejszym zrana otoczone Przyiaciołmi i Krewnemi przeniesione zostały do Kościoła S: *Krzyża*, gdzie odprawiło się żałobne Nabożeństwo.

Zmarły Mecenas, ś: p: *Xawery Kiedrzyński* o którego zawczesnym zgonie doniesiono onegdaj; łączył rozmaite talenta z dobrocią serca, a iego obecność uprzyiemniała towarzystwa przez otwartość, wesołość i dowcip. Na godzinę przed zgonem odwiedziła go iedna z *Sąsiadek*, po powitaniu radziła aby dozwolił poprawić niedogodnie położoną pod głową poduszkę, co uskuteczniwszy zapytuie czy mu teraz iest lepiej? Osłabiony a ciągle zachowuiący wesołość, odpowie ,,nierównie teraz iest mi lepiej, co przekonać powinno Ludzi, że ich głowy aż do zgonu poprawiać należy.''

Dwaj pracownicy w iednymże dniu to iest: 17 m. b. zostali *Kalekami*, lecz osobliwszem szczęściem niepostradali życia. Wyrobnika maiącego lat 35, przywaliło kilka sztuk drzewa przez usunięcie się szychty. Mularczyk zaś został przywalony całym upadaiącym sufitem. Pierwszy przez ten przypadek ma złamaną rękę, a drugi nogę.

z *Kielc*.— Przywieziono do *Kielc* Węża żywego, 18 i pół stóp długiego, iak twierdzi iego właściciel, z Wyspy *Jawa*, i który *raz we* 2 *lata* ma się posilać *królikami*, *kaczkami* i *gęsiami* żywemi. W Menażerji znacznej n.p. *Akena*, przy mnóstwie innych osobliwszych zwierząt, byłby prawdziwie godnym widzenia, lecz obok iednego i to słabego *pawjana*, miernej wielkości *żółwia*, a nadewszystko za drogiej opłaty wnijścia, nie takie iakby powinien, sprawia na widzu wrażenie.

We Wsi *Mąchocinach* o pół mili od *Kielc*, 3 włościanie wykopuiąc drzewo *modrzew* w bliskości chałupy stoiące, odkryli wśród korzeni naczynie gliniane, a w nim 80 sztuk talarów, *albertyńskiemi* zwanych, i kilkaset sztuk *tynfów* i *półtynfów*. Wszystkie te pieniądze bite są przy końcu wieku XVII. Na tynfach znajduią się popiersia *Jana Kazimierza*, *Michała Korybuta i Jana III.* ztąd wnosić wypada iż pieniądze te ukryte były w czasie wojny *Szwedzkiej* za *Augusta II.* a nawet można ieszcze wyprowadzić domysł, *kto był ukrywaiącym*, gdy się nadmieni, iż w powyższej chałupie przed laty bywał szynk, i że niektó-

re talary przez oberźnięcie, stały się nieledwie kwadratowemi.

Doniesienia o odkopywaniach we Wsi *Wrocimowice* Powiecie *Miechowskim* w pismach publicznych umieszczane, wzbudziło we mnie ciekawość i skłoniło do odwiedzenia tego Polskiego *Herkulanum*. Proboszcz miejscowy umieiący cenić ważność tego odkrycia, chętnie okazuie szczegóły z gruzów wydobyte, i one znajwiększą trafnością objaśnia. Oprócz iuż opisanych szczegułów, o wielu ieszcze wypada nadmienić, n: p: w *kuchni* znaleziono drzewo, popiół, węgle, kości zwierząt, ości z ryb, skorupy z garków, rynek, pokrywek, nóż, siekacz, i t. p. sprzęty kuchenne; w *przyległym kuchni składzie* różne żelastwa, np. szyny z kół, lony, zgrzebła duże, goździe, kłódka, klucz, zawiasy, siekiera, przeźmian, ostroga, pałasz itd. w *kaplicy*: naczynie kamienne do mycia rąk, kolumny w guście gotyckim i obraz płasko-rzeźbny, przy wydobywaniu nieco uszkodzony; rozeznać iednak można osobę ukoronowaną siedząca w krześle, przed którą klęczy inna osoba, nad temi osobami zawieszona iest draperja w kształcie pawilonu. W *iednym z pokoiów* znaleziono scyzoryk w kość oprawny i pieczątkę metalową (Szkoda że drdzą zniszczona, bo z herbu dojśćby było można która z familji Polskich w gmachu tym zamieszkiwała.) Słowem tyle iest szczegółów, że niepodobna ich wszystkich wyliczyć, ani opisać; z których nieledwie każdy przekonywa, iż odkopany Dom należał kiedyś do znakomitego Obywatela, i w chwili, ruinie bliskiej, był ieszcze zamieszkanym. Siła czasu i rdzy, wskróś zniszczyła stal i żelazo; szkłu nawet samemu nieprzepuściła, oglądałem bowiem ułamek flaszki tak rdzą przeiętej że zaledwie ślad szkła pozostał; dla czego niemożna wątpić, że gmach ten najmniej trzy wieki, ziemia w sobie ukrywała. Położony on iest na dosyć foremnej górze podobnej do kopca ręką ludzką usypanego; Góra ta dla ułatwienia wjazdu skómmunikowaną być musiała mostem z inną przyległą górą, na której iest ieszcze ślad drogi. Gmach zaś, sądząc po urządzeniu odkrytych lokalów był niewątpliwie piętrowym i zapewnie ręka mściwego naiezdnika zwaliwszy piętro, dolne pomieszkania zasypała. Wniosek ten śmiem uczynić na tej zasadzie, że całe dolne pomieszkanie, nie iest ziemią lecz rumowiskiem zasypane, że zsypane zewnętrznie rumowisko uforemniło górę, i nadało iej kształt *kopca*; że mury dolnych pomieszkań i piwnic w najmniejszej części niebyły uszkodzone, ani porysowane; tudzież że wydobyte w znacznej liczbie żelastwo i inne szczegóły, nastręczaią prosty i naturalny domysł, iż pozostawił ie mieszkaniec zdążaiący zaledwie, w ucieczce przed nieprzyiacielem unieść życie i droższe sprzęty.— B.......

Towarzystwo *Artystów Drammatycznych* w powrocie swoim do *Krakowa* zabawiło w *Kielcach* przez 2 tygodni i w przeciągu tym oprócz wielu innych przedstawiło traiedje: *Cyd*, *Hamlet*, *Alzyra*, *i operę Fanszetkę*. Kto odwiedził teatr i zraził się niedogodności lokalu, tem większem dla Towarzystwa był przeięty uwielbieniem, gdy ujrzał, że dobra gra Artystów, piękne dekoracje i wytworna garderoba, całą iego zdołały zaiąć uwagę i skłoniły do zapomnienia, iż te wielkie klassyczne dzieła przedstawione są w teatrze pod wszystkiemi innemi względami, niedogodnym. Niemożemy przy tem pominąć miłej dla nas uwagi że Publiczność *Kielecka* ostrzeżona, iż *Lodoiska* iest ostatniem widowiskiem, wymogła usilnem naleganiem że Towarzystwo raz iuż widzianą *Fanszetkę* powtórnie przedstawiło. Osnowa tej sztuki posłużyła publiczności do wynurzenia Pani *Szymkaiłowej* swego z iej talen-

tem *zadowolnienia*," w sposobie nader osobliwszym, to iest: gdy *Lataniant* Poeta (P. Fiszer) w akcie II. scenie X. kończył arją temi słowy:

"· · · · · wdzięczne serce biie,
"Ten zawsze życzy: Niech Fanszetka żyie"

publiczność dzieląc toż dla Fanszetki (Pani Szymkaiłowej) życzenie, zaszczyciła ią w tejże chwili rzęsistemi oklaskami. Po skończonej Operze Publiczność całe Towarzystwo w nadgrodę doboru sztuk i pełnej zalet gry, przywołała. A.Z.

ROZMAITOŚCI.

w Guberni *Jrkuckiej* w kilku miejscach d, 10 Lipca r: b: dało się uczuć trzęsienie ziemi. — Niema wątpliwości że teraz *Kollokotroni* z rządem *Greckim* zostaie w najlepszem porozumieniu; starszy iego *Syn*, 24 letni młodzian bardzo iest kochany od Ludu, gdyż iest odważny, a przytem najlepsze ma serce, dał iuż wiele dowodów w swej ludzkości.—Jenerał Grecki *Gaura* ma mieć w swym korpusie 6,000 Żołnierzy, i obozuie w okolicach *Aten*.—Doniesionem iuż było że *Anglicy* w terazniejszej wojnie z *Birmanami* zdobyli *Karetę* Cesarza *Birmanów*, ten przepyszny poiazd iuż iest przywieziony do *Anglji*. Trudno uwierzyć iak misterną iest robota tej *Karety*; wszystkie nietylko ozdoby, lecz ramy, są srebrne lub szczero złote. Całe pudło wysadzane *rubinami*, *szmaragdami*, *szafirami*, *topazami dyamentami*! Gdy Cesarz *Birmanów* iechał w tej karecie, zawsze ią ciągnęły *Słonie*.— Jak nadzwyczajnie spieszno odbywa się robota w rękodzielniach *Angielskich*, dowodzi następuiący przykład. P. Jan *Trogmorton* prezyduiąc na posiedzeniu gospodarskiem, miał na sobie nowy *surdut*, który wciągu 12 godzin był zrobiony, to iest: wełnę ostrzyżono z baranów, uprzędzono, z niej zrobiono sukno, ufarbowano, etc: i z tego iuż sukna, ów *Surdut!!* Mógłby ieszcze P. *Trogmorton* dla większej sławy tego pospiechu, kazać zabić baranów z których braną była wełna na ten surdut, i w tymże czasie tąż samą *skopowiną* częstować całe towarzystwo.

Naród *Żydowski* po całej kuli ziemskiej rozproszony, lubo nigdzie niestanowi samoistnego ludu, niewiele przecież zmniejszył się w swej ludności, w stosunku do tej iaką składał w najpomyślniejszym dla siebie czasie, iak n: p: pod panowaniem *Dawida* i *Salamona*. Wtenczas było ich 4 miljony, dziś iest blisko 3,200,000, niewiele przeto w tym czasie ubyło. Następuca tabella wykazuie kraie gdzie są teraz żydzi zamieszkali i ich liczbę, iako to: *Bawarja* liczy żydów 53,402. *Saxonja* 1,300. *Hanower* 6,100. *Wirtemberg* 9,068. *Baden* 16,930. *Hessja* (Xięztwo) 5,170. *Hessja* (Wielkie Xięztwo) 14,982. Jnne kraie związku *Niemieckiego* 18,248. *Frankfort nad Menem* 5,200. *Lubeka* 400. *Hamburg* 8,000. *Austrja* 453,545. *Prussy* 134,980. *Rossja* 426,908. *Królestwo Polskie* 232,000. *Wielka Brytanja* 12,000. *Francja* 60,000. *Niderlandy* 80,000. *Szwecja* 450. *Danja* 6,000. *Szwajcarja* 1,970. *Włoskie kraie* 36,900. *Wyspy Jońskie* 7,000. *Kraków* 7,300. *Turcja Europejska* 321,000. *Azja* 438,000. *Afryka* 804,000 *Ameryka* 5,700. *Australja* 50. Razem 3.166,603. w *Hiszpanji* i w *Portugalji* cierpiano dawniej żydów, dziś niemasz tam żadnego. w *Norwegji* nigdy niebyło ani iednego żyda. w Kraiach *Austrjackich* są żydzi w iednych prowincjach liczniejsi iak w drugich, stosownie iak gdzie służą im przywileie, które nie są iednostajne. w Kraiach W. *Brytanji* nigdy niebyło wiele żydów, lubo mogą tam używać praw służących wszystkim innym dozwolonym wyznaniom. w *Rossji* są prowincje gdzie żydom mieszkać niewolno, w innych prowincjach, pod mocną zostaią kontrollą. w *Niemczech* w ogólności, we *Francji*, w *Ni-*

derlandach i w *Prusiech*, używaią praw obywatelskich, do urzędów tylko publicznych nie są przypuszczeni. — Niedawno *Dziwak* ieden kazał pokoj swój tak przyozdobić iż sam *papier* 16,000,000 złp: kosztował. Kazał on Agientom swoim skupować losy z odciągniętej poprzednio *Loterji*, na które żadna wygrana niepadła; za każdy takowy los płacił ieden *pens*. Zebrane więc 39,444, losy kosztowały go tylko wprawdzie 6,600 zło: lecz wartość ich pierwiastkowa wynosi summę wyżej podaną. — *Cesarz Marokański* (w Afryce) zamyśla wydać woinę prawie całej *Europie*, a szczególnie *Sycylji*, *Toskanji*, *Sardynji*, *Austrji e.t.c.* kazał przeto uzbroić całą swą flottę, która teraz podobno składa się z iednego *okrętu* i kilku mniejszych statków. — Na ostatnich iarmarkach w wielu miastach *Niderlandzkich*, nad spodziewanie prawie wszystkie sztuki *płótna*, rozkupiono i dobrze zanie płacono. — Donoszą z *Jamaiki* iż tam d. 22 Sier: było *trzęsienie ziemi* tak silne, iak w tym kraiu niebyło przykładu, a przytem okropne burze zniszczyły pola. Także donoszą i z *Pernambuko* o podobnych burzach trwaiących przez ostatnie dni Sierpnia i o niezmiernych ztąd wynikłych szkodach. —

Numer drugi Tomu IV *Bibljoteki Polskiej*, zawiera następuiące przedmioty: O udoskonaleniu moralnem człowieka, dzieło P. *Degerando*, uwięczone przez Akademją Paryzką (wyciąg). Podróże P. Karola Dupin do Anglji. Siła handlowa w W. Brytanji. Rozbiór Powieści wierszem P. Malczewskiego p.t. Marja. Podróże do Jndji dla użytku tych którzy podróżuią siedząc w zaciszu domowem, z dziennika Annales des Voyages. Dawniejsza Literatura Polska, Giniaj dzieiopis za Króla Stefana Batorego. Drukarz Skrzetuski.

PRZYIECHALI do WARSZAWY.

Jaczewski Radca Woie: z Stanisławo: — Gniewosz Jan Oby: z Galicji. — Mikorski Jan Hrabia z Słubic, — Hejmans Kommissarz Obwo: z Rawy. — Bronikowski Mikołaj Oby: z Błędowa. — Łosiakowski Franci: Oby: z Włocławka. — Dąbrowska b. Jeneralowa z Wrzący. — Górski Franci: Oby: z Krakowa. — Krasiński August: Hrabia z Lwowa. — Sapieha Leon Xże i Działyński Hrabia z Podzamcza. — Słomińska b. Majorowa. — Rozen Rozalja Oby: z Gub: Mińskiej — Hartman Joanna Oby: z Grodna. — Karczewski Oby: z Prasnyskiego. — Piwnicka Prezesowa z Płockiego. Wierciszewski Wojciech Oby: z Łomżyńskiego.

DONIESIENIA.

D. 20 m.b. około 11stej rano, idąc z Prokuratorji Jeneralnej do domu Lessla na ulicę Miodową, zgubiono Papiery 2 arkusze składaiące, ieden zawierał odpowiedź Prokuratorji Jeneralnej, 2gi oświadczenie Kapituły Krakowskiej. Ktoby takowe znalazł raczy ie za nadgrodą (ieśli żądaną będzie) do Drukarni Kurjera odesłać. —

Uwiadamia się Fabrykantów Sukna, że w Powiecie Czerskim 5 mil od Warszawy iedną milę od Grojca i iedną milę od Tarczyna, a 2 mile od Mszczonowa we Wsi Osieczek, iest ukończony Folusz wodny nowo wybudowany dawnym sposobem, do którego się przyjmuią wszelkie wyroby Sukienne w gatunkach ordynaryjnych i najprzedniejszych, i na iedne Folowanie 8 postawów Sukna foluie się bez najmniejszego uszkodzenia i najwygodniej. — Jest także nowo wystawiony Młyn wodny na 3 ganki, oraz Jagielnik, Stępy do tłuczenia Rzepniku, i Oleiarnia wkrótce ukonczoną zostanie. —

Podaie się do wiadomości, iż w d. 24 Października r.b. 1825 o godzinie 3 z południa w Warszawie przy ulicy Twardej pod Nr 1105 prawnie zaięte ruchomości iako to: Rygały z szufladami kupieckie handlu korzennego, Stoliki, Krzesła, Kanapa, Komoda, Szafa, Lustra, Lanszafty, Kociołek e.t.c. niemniej różne materjały korzenne, drogą publiczncj licytacji za gotowe pieniądze sprzedane będą. — Nepo: *Chmieleński K.S.*

w Niektórych Exemplarzach Wtorkowego Kurjera na pierwszej stronnicy zamiast Józef Łęgowski czytać należy Łętowski.

z Domu pod Nr 1048 przy ulicy Grzybowskiej, zginęła Suczka z rassy chartów angielskich, pół roku maiąca, koloru ciemno myszatego, z odmianami żółtemi iako to: nad oczami, na nogach i pod piersiami, na których znajduie się ieszcze na żółtym mała plamka biała, z obróżką na szyi z safjanu ponsowego, z wypustkami, żółtemi i takimże podszyciem; na tym rozeta srebrna z kółkiem i litery A. S. Kto takową odda pod wyż wyrażony Ner, odbierze dobrą nadgrodę.

Teatr, Jutro Opera *Sroka złodziej*.